

Plannen kwamen en gingen, maar arbeidsbeperkten bleven... thuis

Geen geestdodende routineklusjes, maar volwaardig meedraaien, dat was het idee.

foto anp

aan het werk - analyse - Van de wens om meer mensen met een beperking aan het werk te krijgen, komt bitter weinig terecht.

INGRID WEEL, REDACTIE ECONOMIE

Arbeidsgehandicapten moeten zoveel mogelijk echt werk krijgen, vond de politiek en niet meer gesubsidieerd fietshelmen in elkaar zetten. Dat is goedkoper voor het Rijk, en het geeft de werknemer meer eigenwaarde. Uit die wens kwam al in 2008 de 'regeling begeleid werken' voort; een bonus voor gemeenten die het lukt om mensen van de sociale werkplaats te halen en te plaatsen bij een reguliere werkgever. Zij mochten jaarlijks maximaal drieduizend euro per arbeidsbeperkte opvragen. In het eerste jaar was het Rijk er tien miljoen euro aan kwijt. Dit liep op tot bijna 15 miljoen in 2012.

Toch zou het met die bonus nooit lukken om grote stappen te maken in de arbeidsparticipatie van gehandicapten, en was ie bovendien te duur. Dus bedacht in 2013 toenmalig staatssecretaris van sociale zaken, Jetta Klijnsma, dat bij grote en middelgrote bedrijven tenminste 5 procent van het personeel een arbeidsbeperking moet hebben. De werkgevers gruwelden van dat percentage. Enkele maanden later was de 5 procent geschrapt uit de plannen.

Het banenplan werd wel

geïntroduceerd. Het bedrijfsleven zei zijn medewerking toe en beloofde daarmee dat in 2025 honderdduizend arbeidsbeperkten een baan zouden hebben. De overheid zou ook nog eens 25.000 plekken realiseren. Met deze garantiebanen in de hand konden de 'dure' sociale werkplaatsen wel op slot. Deze werknemers kunnen ook prima bij een reguliere werkgever terecht. Gemeenten mogen dat gaan regelen. Voor minder geld.

Dat was tegelijkertijd met de komst van de Participatiewet in 2015. Deze wet voegde de bijstandswet, de wet sociale werkvoorziening en de wet voor jonggehandicapten (Wajong) samen. Zo moest er één voorziening komen voor de hele groep mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

De meeste sociale werkplaatsen zagen al aankomen dat ze gesloten zouden worden, en dachten daarom al sinds 2010 serieus na over hun toekomst. Als de subsidie omlaag gaat en er vanaf 2015 niemand meer binnen komt, wat moeten zij dan doen om nog bestaansrecht te hebben? De meeste SW-bedrijven besloten er taken bij te nemen.

Zo gingen SW-bedrijven mensen met een beperking 'uitlenen' aan reguliere werkgevers. Sociale werkplaatsen werden zo een soort uitzendbureau. Zij zorgen voor begeleiding, vervanging bij ziekte en regelen de subsidiestromen zoals de loonkostensubsidie. Een werkgever hoeft immers alleen te betalen voor het werk dat iemand verzet, de gemeente vult het aan tot het minimumloon.

Maar ook als anderen de ingewikkelde boekhouding doen, vinden werkgevers het nog steeds lastig om deze mensen een plek te geven. De werkgevers schrokken van de ernst van de beperkingen. In 2015 sloegen ondernemers al alarm. Het aanbod geschikte

arbeidsbeperkten was te klein, zeiden ze. En gemeenten klaagden over te weinig budget.

Dit jaar trokken 265 wethouders opnieuw aan de bel. Het lukt hen niet arbeidsbeperkten naar betaald werk te begeleiden, schreven ze in een manifest. Sociale werkplaatsen zitten ondertussen - door de dichte deur - met te weinig personeel, en huren zelf mensen in. Meestal zijn dat gewone uitzendkrachten. Ook verzorgen ze reïntegratietrajecten om mensen een opstapje te geven, werken er soms langdurig werklozen zoals ouderen, of bieden ze zelfs plek aan statushouders.

En de mensen met een beperking? Veel van hen zitten thuis. Niemand gelooft dat de beloofde 125.000 plekken uit het banenplan ooit worden gerealiseerd. De overheid zelf schiet nu al enorm tekort. Het beschutte werk voor de allerzwaksten komt ook niet van de grond. Gemeenten zijn bezig met de eerste plekken te realiseren. Slecht nieuws voor de arbeidsbeperkten is dat het kabinet de loonkostensubsidie wil afschaffen waardoor zij straks minder verdienen. Uit het recente rapport van de Inspectie SZW blijkt bovendien dat de begeleiding van mensen die onder de Participatiewet vallen, ernstig tekort schiet.

Het baart politici in Den Haag zorgen. Maar sinds de komst van de Participatiewet is de zorg voor de arbeidsbeperkten een verantwoordelijkheid van gemeenten, niet van het kabinet. En zo dreigen de mensen met een ziekte of aandoening tussen wal en schip te geraken.